

Lekcja 7 - Zaimki względne: paradygmat , rodzaj i liczba , przypadek , przyciąganie , odwrotne przyciąganie

Słowa, *który* , *która* i *jaki* są zaimkami względnymi, gdy są używane do wprowadzenia zdania względnego. Rozważ następujące zdanie:

Mężczyzna, **który mieszka obok mnie**, ma kozę.

Proste zdanie składa się ze zdania głównego, *Mężczyzna ma kozę*. Ale istnieje też zdanie względne określające, *który to jest człowiek (który ma kozę)*. To jest ta część, która jest podświetlona. Względny zaimek, *który* referuje do *człowieka*. *Człowiek* jest antecendentem słowa *który*.

Paradygmat

Zaimek względny jest deklinowany przez liczbę, przypadek i rodzaj w następujący sposób:

	Zaimek względny					
	r. męski		r. żeński		r. nijaki	
	l.p.	l.mn.	l.p.	l.mn.	l.p.	l.mn.
Nom. / Mian.	ὅς (który)	οἱ (którzy)	ἥ (która)	αἱ (które)	ὅ (które)	ἃ (które)
Gen. / Dop.	οὗ (którego)	ἧν (których)	ἧς (której)	ἧν (których)	οὗ (którego)	ἧν (których)
Dat. / Cel.	ᾧ (któremu, którym)	οἷς (którym, z którymi, o których)	ἧί (której, którą)	αἷς (którym, z którymi, o których)	ᾧ (któremu, którym)	οἷς (którym, z którymi, o których)
Acc. / Bier.	ὃν (którego, który)	οὓς (których, które)	ἧν (której)	ἃς (które)	ὅ (które)	ἃ (które)

- Zauważ, że jest to deklinacja bardzo **regularna**. Rodzaj męski deklinuje się zgodnie z zasadami drugiej deklinacji bez wyjątku. Nawet mianownik liczby pojedynczej zachowuje ς , który jest utracony w przedimku określonym. Rodzaj żeński podąża za

pierwszą deklinacją bez wyjątku. **Tylko w rodzaju nijakim** spotykamy coś, co może być uważane za anomalię, a to jest **brak v** w mianowniku i bierniku l. pojedynczej. Ale widzieliśmy to już w przedimku określonym i w przymiotniku ἄλλος, a zobaczymy to ponownie w następnej lekcji, kiedy wprowadzimy zaimki wskazujące.

- Zauważ również, że wszędzie występują **szorstkie oddechy**.
- I na koniec zauważ, że wszystkie formy są **akcentowane**, w tym mianowniki tak r. męskiego, żeńskiego jak i nijakiego. To odróżni te formy wizualnie od przedimka określonego.

	Zaimek względny						Przedimek określony					
	r. męski		r. żeński		r. nijaki		r. męski		r. żeński		r. nijaki	
	l. p.	l.m.	l. p.	l.m.	l. p.	l.m.	l. p.	l.m.	l. p.	l.m.	l. p.	l.m.
Nom. / Mian.	ὁς	οἱ	ἡ	αἱ	ὅ	ἃ	ὁ	οἱ	ἡ	αἱ	τό	τά
Gen. / Dop.	οῦ	ῶν	ἧς	ῶν	οὔ	ῶν	τοῦ	τῶν	τῆς	τῶν	τοῦ	τῶν
Dat. / Cel.	ῶ	οἷς	ἧ	αἷς	ῶ	οἷς	τῶ	τοῖς	τῇ	ταῖς	τῶ	τοῖς
Acc. / Bier.	ὄν	οὓς	ἧν	ἃς	ὄ	ἃ	τόν	τούς	τήν	τάς	τό	τά

Rodzaj i liczba

Podobnie jak w przypadku innych zaimków, **zaimek względny** zwykle **zgadza się z poprzedzającym go rodzajem i liczbą antecedenta** (ale nie koniecznie z przypadkiem). Rozważ następujące przykłady:

ὥρα ἣ οὐ γινώσκει (Łuk. 12:46)

godzinę, której nie zna

Poprzednik to ὥρα (godzina celownik, l. poj. r. żeński). W związku z tym użyty został zaimek względny ἣ - celownik, l.poj. r. żeński.

Τιμόθεον, ὅς ἐστίν μου τέκνον (1 Kor. 4:17)

Tymoteusza, **który jest moim dzieckiem**

Antecedentem jest Τιμόθεον (Tymoteusz, biernik, l. poj. r. męski). W związku z tym użyto zaimka względnego ὅς który również jest l. poj. r. męskiego ale przypadkiem jest mianownik.

W ćwiczeniach **powinieneś być pewien, że twoje względne zaimki zgadzają się z poprzedzającymi je antecedentami pod względem rodzaju i liczby**. Jednak w Nowym Testamencie znajdziesz przykłady, gdzie ta reguła nie jest przestrzegana. Raczej istnieje *konstrukcja zgodna z sensem*.

ἐκλεκτῆι κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ (2 Jana. 1:1)

do wybraej pani i do dzieci jej, **które ja miłuję**

Względny zaimek to οὓς (*które*). Jego najbardziej oczywistym poprzednikiem jest τέκνοις (*dzieci*, r. nijaki liczba mnoga). Ale względny zaimek οὓς jest męski w liczbie mnogiej (**nie użyto zaimka względnego** τὰ r. nijaki. l. mnoga). Może tak być, ponieważ w rzeczywistości istnieje podwójny antecedent, jeden żeński, κυρίᾳ (pani) i jeden nijaki τέκνοις (dzieci). Dlatego Jan używa domyślnego męskiego.

Przypadek

Spójrz jeszcze raz na to zdanie:

Mężczyzna, **który mieszka obok mnie**, ma kozę.

W swojej własnej klauzuli, *który* funkcjonuje jako podmiot. *Który* jest przedmiotem czasownika *mieszka*. Z tego powodu, *który* jest w przypadku mianownika. Ale zaimek względny nie zawsze działa jako podmiot. Rozważ następujące zdanie:

On jest człowiekiem, **którego ty widziałeś**.

W tym przykładzie, *którego* nie jest podmiotem w jego własnej klauzuli. *Ty* jest przedmiotem czasownika *widziałeś*. *Którego* jest bezpośrednim obiektem. Z tego powodu zamiast przypadku mianownika (kto?) używa się biernika (kogo?).

Tak więc również w języku greckim **przypadek względnego zaimka jest określony przez jego funkcję w jego własnej klauzuli**. Rozważ dwa przykłady, które już cytowaliśmy:

Τιμόθεον, **ὅς ἐστίν μου τέκνον** ([1 Kor. 4:17](#))

Tymoteusza, **który jest moim dzieckiem**

Względny zaimek ὅς jest mianownikiem, ponieważ działa jako podmiot w jego własnej klauzuli. Jest antecedentem czasownika ἐστίν. Fakt, że nie zgadza się on ze swoim poprzednikiem (Τιμόθεον), jest nieistotny.

ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, **οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ** ([2 Jana. 1:1](#))

do wybraeł pani i do dzieci jej, **które ja miłuję**

W tym przykładzie zaimek względny οὓς jest biernikiem, ponieważ w jego własnej klauzuli działa on jako bezpośredni przedmiot czasownika ἀγαπῶ - *które kocham*

Przyciąganie

Po ustaleniu zasady, że przypadek zaimka względnego jest określony przez jego funkcję w jego własnej klauzuli, musimy teraz uznać, że istnieją wyjątki od tej zasad. Często przypadek względnego zaimka będzie **przyciągnięty** do przypadku jego poprzednika. Jest to szczególnie prawdziwe, gdy funkcja względnego zaimka w jego własnej klauzuli wymagałaby bycia biernikiem, a jego poprzednik jest dopełniaczem lub celownikiem. W takich przypadkach zaimek względny będzie często odpowiadał przypadkowi poprzednika. Zastanów się nad pierwszym

przykładem, który zobaczyliśmy:

ὥρα ἣ οὐ γινώσκει (Łuk. 12:46)

w godzinie, której nie zna

Zaimek względny to ἣ, której. Jego poprzednikiem jest ὥρα (godzina - celownik). W swojej klauzuli ἣ jest bezpośrednim obiektem. To jest to, czego ktoś nie wie. Można się spodziewać biernika (ἦν). Ale tutaj, względny zaimek jest celownik, **przyciągnięty** do przypadku poprzednika ὥρα (celownik komu?, czemu?).

Odwrotne przyciąganie

Rzadziej w Nowym Testamencie przypadek antecedenta przyciąga się do względnego zaimka.

Podsumowanie

- Zwykle zaimek względny zgadza się z rodzajem i liczbą poprzedzającego go antecedenta czyli wyrazu, do którego referuje.
- Istnieją wyjątki od tej reguły.
- Spójrz najpierw na przypadek względnego zaimka, który zostanie określony przez jego funkcję w jego własnej klauzuli.
- Istnieje wiele wyjątków od tej reguły.